

KLINISK HOVEDBUDSKAP

- Barn og ungdom utsatt for vold og overgrep har ofte tegn til mishandling intraoralt.
- Tannleger og tannpleiere identifiserer de samme ekstraorale funnene som leger og annet helsepersonell, og kan, i tillegg, avdekke tegn intraoralt til alle typer mishandling.

FORFATTERE

Katrine Håkstad, Fakultet for helse- og idrettsvitenskap ved Universitetet i Agder, Kristiansand og Agder fylkeskommune, Den offentlige tannhelsetjenesten

Liv Fegran, Fakultet for helse- og idrettsvitenskap ved Universitetet i Agder, Kristiansand

Unni Mette Stamnes Köpp, ph.d., Barne- og ungdoms-avdelingen, Sørlandet sykehus HF, Kristiansand og Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Oslo

Ewa Szyszko Hovden, Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst

Korresponderende forfatter: Katrine Håkstad, e-post: katrine.hakstad@uia.no

Akseptert for publisering 24.09.2024

Artikkelen er fagfellevurdert

Artikkelen siteres som:

Håkstad K, Fegran L, Hovden E, Köpp UMS. Tannhelseundersøkelse kan avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn og ungdom. *Nor Tannlegeforen Tid.* 2024; 134: 564-5.

Tannhelseundersøkelse kan avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn og ungdom

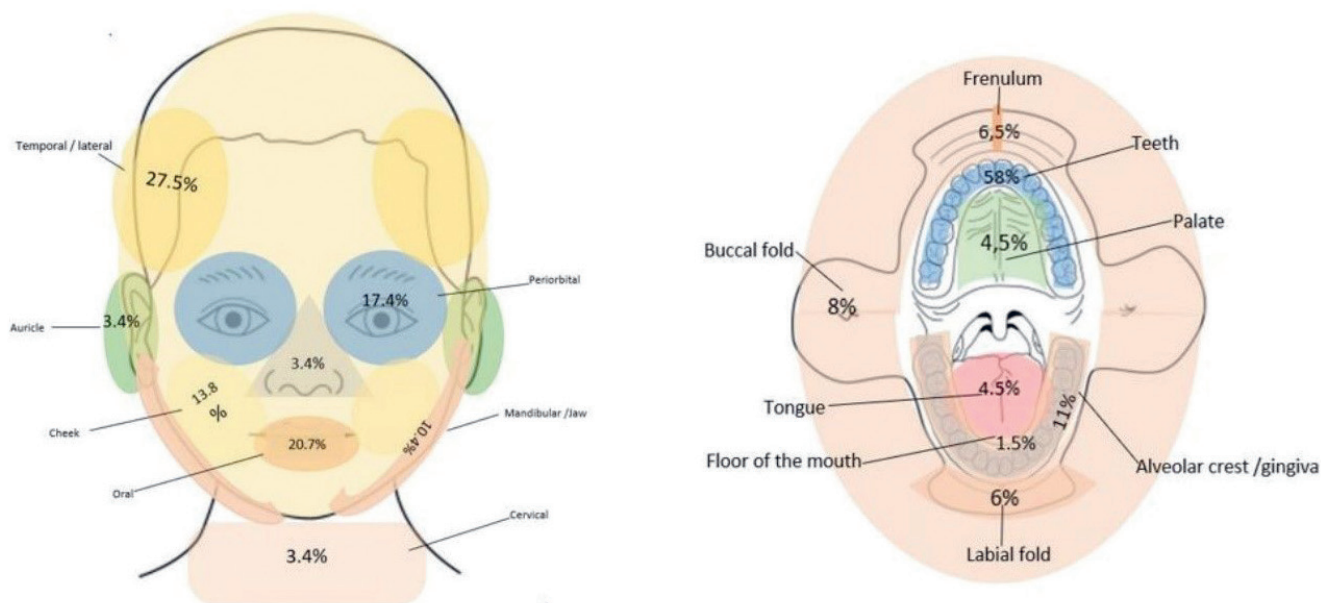
Originalartikkel

En litteraturgjennomgang ble gjennomført basert på systematiske søk i tre vitenskapelige databaser. Målet med studien var å kartlegge eksisterende litteratur av primære kvalitative og kvantitative studier som omhandler skader, tegn eller funn i hode- og halsregionen som følge av mishandling. Studiepopulasjonen inkluderte barn og ungdom i alderen 0–18 år utsatt for barnemishandling, vold, overgrep eller omsorgssvikt i nære relasjoner, og hvor mishandlingen var identifisert av tannleger eller tannpleiere.

Artikkelen er Open Access, og publisert i *International Journal of Paediatric Dentistry* <https://doi.org/10.1111/ipd.13139>

Klinisk problemstilling

Mishandling av barn og ungdom er et alvorlig globalt problem, ofte skjult og underrapportert. Orofaciale tegn kan gi verdifull informasjon om mulig mishandling, og tannleger og tannpleiere er i en unik posisjon for å kunne oppdage slike tegn intraoralt. Den orofaciale regionen er særlig utsatt og er involvert i opptil 75 prosent av tilfellene når et barn eller ungdom blir utsatt for fysisk vold. Mer forskning på dette området vil gi økt kunnskap blant klinikere som kan bidra til å avdekke flere tilfeller av mishandling. Tidlig identifisering er viktig i beskyttelse av utsatte barn og ungdom.

Lokalisasjon av intra- og ekstra orale tegn. Figur fra Håkstad et al., doi: 10.1111/ipd.13139 og brukt under Creative Commons CC-BY lisens.

Beste kliniske praksis eller forståelse

Tannleger og tannpleiere skal ha kompetanse til å identifisere alle typer tegn i hode-/halsregionen, munn og tenner som kan være resultat av vold. Tannhelsepersonell har derfor en viktig rolle sammen med annet helse- og sosialpersonell i å gjenkjenne ulike tegn som kan være forenelig med mishandling.

Funn og betydning

Tjueni studier ble inkludert i denne litteraturgjennomgangen. Kun én studie inkluderte tannpleiere. Alle typer mishandling (fysisk vold, psykisk vold, overgrep, generell omsorgssvikt og ignorering av et dentalt behandlingsbehov) ble identifisert gjennom de inkluderte studiene. Fysisk mishandling og ignorering av et dentalt behandlingsbehov

var hyppigst forekommende. Tannhelsepersonell identifiserer både intra- og ekstraorale tegn på mishandling. Intraorale funn identifiseres først og fremst av tannhelsepersonell. Ubehandlet karies var det dominerende funnet, etterfulgt av blåmerker (intra- og ekstraoralt), dårlig munnhygiene, tantraumer og kutt (intra- og ekstraoralt).

Kjennskap til typer, antall og mulig sammenfallende funn vil kunne styrke tannhelsepersonellens mistanke om mishandling. Kunnskap og gode prosedyrer er viktig for at tannhelsepersonell skal rapportere mistanke om mishandling. Denne studien bekrefter at tannleger og tannpleiere ved tannhelseundersøkelse, med deres inngående anatomiske kunnskap om hode-/halsregionen, har en sentral rolle i tidlig identifisering av barn og ungdom som blir utsatt for vold og overgrep.

REFERANSER

- Håkstad K, Fegran L, Hovden E, Köpp UMS. Orofacial signs of child or adolescent maltreatment identified by dentists and dental hygienists: A scoping review. *Int J Paediatr Dent*. 2024; 34(3): 285-301.
- Gilbert R, Widom CS, Browne K, Fergusson D, Webb E, Janson S. Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The Lancet*. 2009; 373(9657): 68-81.
- Kvist T. A dental perspective on child maltreatment. Thesis. 2016.
- Singh V, Lehl G. Child abuse and the role of a dentist in its identification, prevention and protection: A literature review. *Dent Res J (Isfahan)*. 2020; 17(3): 167-73.
- Sarkar R, Ozanne-Smith J, Bassed R. Systematic Review of the Patterns of Orofacial Injuries in Physically Abused Children and Adolescents. *Trauma Violence Abuse*. 2021; 22(1): 136-46.
- Bradbury-Jones C, Isham L, Morris AJ, Taylor J. The "Neglected" Relationship Between Child Maltreatment and Oral Health? An International Scoping Review of Research. *Trauma Violence Abuse*. 2021; 22(2): 265-76.
- Costacurta M, Benavoli D, Arcudi G, Docimo R. Oral and dental signs of child abuse and neglect. *Oral Implantsol (Rome)*. 2015; 8(2-3): 68-73.
- Balan A, Iliescu DB, Astarastoev V, Zetu I. Orofacial trauma patterns in children victims of violence and abuse. *Romanian Journal of Legal Medicine*. 2014; 22(3): 187-92.
- Brattabo IV, Iversen AC, Astrom AN, Bjorknes R. Experience with suspecting child maltreatment in the Norwegian public dental health services, a national survey. *Acta Odontol Scand*. 2016; 74(8): 626-32.